

מן התלמוד

סדר נשים. מסכת גיטין, דף מ"ז

ימים קאכיל ושותי. אמרה ליה ברתיה: לא בעית מידי
למזגא עליה? אמר לה: בתי, כרסי כרי. כי נח נפשיה שבק
קבא דמוריקא. קרא אנפשיה "ועזבו לאחרים חילם"

למזגא עליה - לשכב עלי
כי נח נפשיה - כאשר נפטר
קבא דמוריקא - קב של כרום

הסבר: ריש לקיש היה אוכל ושותה ולא דאג מהיכן
יתפרנס. אמרה לו בתו: האם לא נחוץ לך משהו
לישון עלי? אמר לה: בתי, כרסי היא כרי, ודי לי
בכך. כאשר מת השאיר בירושתו רק קב של כרום,
וגם זה נראה לו יותר מדי.

על המפה

יבנה

יבנה היא עיר הנמצאת במישור החוף הדרומי. היא
נזכרת כבר בתנ"ך בשם יבנאל, כאחת מהערים
בנחלת שבט יהודה. בתקופת המשנה התפרסמה
יבנה בזכות חכמיה, לאחר שרבן יוחנן בן זכאי
ביקש וקיבל רשות מהרומאים להעביר אליה
את המרכז הרוחני והתורני של העם, בעקבות
חורבן ירושלים. הסנהדרין ישבה ביבנה כשבעים
שנה, כשבראשה רבן יוחנן בן זכאי ואחריו רבן
גמליאל דיבנה, והחכמים תיקנו תקנות רבות
לחיזוק התורה בעם ישראל. בימי הביניים נבשה
יבנה בידי המוסלמים והצלבנים. היישוב היהודי
במקום התחדש לאחר הקמת המדינה, בתחילה
כמועצה מקומית בשם כפר יבנה, ולאחר מכן
כעיר המונה היום
קרוב ל-50,000
תושבים.

קבר רבן גמליאל
(Wikipedia, Bukvoed)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי
וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק
והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:13	כניסת שבת: 20:10
יציאת שבת: 20:30	יציאת שבת: 21:19
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:29	כניסת שבת: 21:04
יציאת שבת: 20:32	יציאת שבת: 22:44

סדר נשים | מסכת גיטין מ"ז-נ"ג

פרשת פנחס | י"ג-י"ט בתמוז תשפ"ג (8-2 ליוני 2023)

דף מ"ז: פירות ארץ ישראל

חכמים תיקנו תקנות חכמים מיוחדות שתפקידה להזכיר לכולם שאסור למכור
חלקים מארץ ישראל לנוכרים. התורה מצוה על כל יהודי בעל שדה בארץ ישראל
צריך להביא ביכורים מתנובת שדהו. חז"ל תיקנו שאם יהודי מכר שדה לנוכרי,
בכל שנה הוא חייב לקנות מן הנוכרי את הפירות הראשונים שגדלו בשדה ולהביא
אותם לבית המקדש כביכול הם פירות שחייבים במצות ביכורים. גם אם הפירות
יעלו לו יקר, הוא חייב לקנות אותם, כי אם בכל שנה הוא יצטרך להוציא סכום גדול
כדי לקנות את הפירות הוא כבר יעדיף לקנות את הקרקע בחזרה.

דף מ"ח: "הנזקין שמיין להם בעדית"

בדף מ"ח מתחיל הפרק החמישי במסכת גיטין - פרק הנזקין. המילים הראשונות
במשנה הן: "הנזקין שמיין להם בעדית". מעשה באדם שהזיק קמון של חברו, ועכשיו
צריך לשלם לו, אבל התברר שלמזיק לא היה כסף, רק קרקעות היו לו. במקרה שכזה
פונים לבית הדין. פנה הניזק לבית הדין וסיפר להם
את דבר המעשה, ושאל אותם: "למזיק יש קרקעות
אחדות, מאיזו קרקע עלי לגבות את החוב של
הנזק?". בית הדין השיבו לו: "הנזקין שמיין להם
בעדית" - אתה יכול לגבות את הקרקע הטובה
ביותר, כי מי שהזיקו לו חפץ רשאי לקבל תמורת
הנזק את הקרקע הטובה ביותר של המזיק.

דף מ"ט: ההלואה שלא חזרה

יהונתן ודוד היו מסיעים ועוזרים זה לזה. באחד הימים נקלע יהונתן למצוקה כלכלית
וביקש הלואה מחברו הטוב. דוד הסכים לזה, והשנים ערכו שטר הלואה פדת וכדי,
ובו נכתב כי בעוד שנה על יהונתן לפרוע את החוב. חלפה שנה ולצערו של יהונתן
לא היה לו כסף כדי לפרוע את החוב. בית הדין קבע שאין ברירה - דוד יגבה קרקע
השכיכת ליהונתן והיא שווה כסכום החוב שיהונתן חייב.

ליהונתן היו סוגים שונים של קרקעות, אחת "עדית" - משוּבַּחַת, אחת בינונית
ואחת "זיבורית" - גרועה. מאיזו קרקע יגבה דוד את החוב? ובכן, בדף זה לומדים
שמדין תורה הוא צריך לגבות מהקרקע הגרועה, אך חז"ל תיקנו שמלוים יגבו
מקרקע בינונית, כי אחרת הם יחששו להלוות, פן יקבלו קרקע גרועה.

דף נ': הקרקע הנטושה

יהודי קנשיש נפטר והותיר אחריו קרקע גדולה.
שכנו של הנפטר הבחין שאיש אינו בא לטפל
בקרקע, והוא נכנס לקרקע, חרש אותה ובמשך
שנים אחדות גידל פירות בפרדס כאילו הוא שלו.
יום אחד הגיע בנו של הקנשיש ונחרד לראות

שהשכן השתלט על הקרקע שאביו הוריש לו. כמובן שבית הדין הורה שעל השכן
לצאת מיד מן הקרקע. האם הבן יקבל את הפרדס בחינם? הרי השכן שיל את אותו
והשקיע שם ממון רב להשביח את הקרקע, ולכן על הבן לשלם לשכן את הכסף
שהוא השקיע בשתילת הפרדס, שהרי אין הוא יכול לקבל את הפרדס בחינם.

חברותא

מתפלפלים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

תלמידי כיתה ד' למדו בבית הספר על חורבן בית המקדש. הם ראו סרטים שעוסקים בחורבן, ועיינו במדרישי חז"ל העוסקים בנושא.

באחד השיעורים התנהל דיון מעניין בכיתה, מה עליהם לעשות כדי שייבנה בית המקדש מחדש, והתלמידים אף העלו כמה הצעות מעניינות.

מצד שני:

חלק מהתלמידים אמרו שעדיף להתמקד בעשייה של מעשי חסד, עזרה לזולת ותפילות, כי זו דרך נכונה יותר ומעשית יותר לביטוי הכמיהה שייבנה בית המקדש. בשלב הזה לאסוף כסף זה פחות נכון ופחות חשוב.

מצד אחד:

חלק מהתלמידים טענו שצריך להתחיל לאסוף כסף, ולארגן קופות צדקה וחיסכון מיוחדות שיעמדו בכל בית (כמו שהיו פעם קופות של קק"ל לגאולת קרקעות בארץ ישראל) כדי לתת את הכסף שיצטבר בהן לצורך בניית בית המקדש. כך הם ירגישו באופן מעשי שהם שותפים לציפייה ולבנייה של בית המקדש.

...ואה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים בימי בית שני

בזמן המצור על ירושלים, הצליח רבן יוחנן בן זכאי לצאת אל מחוץ לעיר בכך שהעמיד פנים שמת, ותלמידיו הוציאו אותו בארון. הוא נפגש עם המצביא הרומאי אספסיאנוס, שפיקד על המצור, ובישר לו שהוא עתיד להתמנות לקיסר רומא. אספסיאנוס שאל אותו מדוע לא בא אליו עד עכשיו, ורבן יוחנן אמר שהבריונים לא הניחו לו לצאת. בעודם מדברים, הגיעו שליחים ובישרו לאספסיאנוס שהקיסר מת והוא נבחר להחליף אותו. אספסיאנוס הרשה לרבן יוחנן בן זכאי לבקש ממנו בקשה, ורבן יוחנן ביקש שלא יחריבו את העיר יבנה וחכמיה, שלא יהרגו את משפחת הנשיא רבן גמליאל, ושישלחו רופאים לרפא את רבי צדוק, שנחלש מרוב תעניות.

רבן יוחנן בן זכאי
במנורת הכנסת
(Wikipedia,
Tamar
(HaYardeni)

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי- בית ספר 'עציון', תל אביב.

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

י"ז בתמוז

י"ז בתמוז הוא אחד מארבעת הצומות שתוקנו לזכר חורבן בית המקדש. בתאריך זה קרו חמש פורענויות: משה רבנו שבר את הלוחות בעקבות חטא העגל, נפסקה הקרבת קורבן התמיד, נבקעו חומות ירושלים בידי האויבים, שרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל. בי"ז בתמוז צמים, ובו מתחילה תקופת בין המצרים שנמשכת עד אחרי תשעה באב.

סדר נשים | מסכת גיטין, דף נ"א - נ"ג

דף נ"א: "מוֹדָה בְּמִקְצָת"

כתוב בתורה שאם ראובן תובע משמעון שהוא חייב לו מאה שקלים, ושמעון אומר: "אני חייב לך רק חמישים" - שמעון חייב להישבע שהוא חייב רק חמישים. הלכה זו מכונה "מוֹדָה בְּמִקְצָת". כלומר:

מי שמוֹדָה בְּמִקְצָת החוב, חייב להישבע שהוא לא חייב את החלק שבו אינו מוֹדָה. על הענין הזה תיקנו חז"ל תקנה.

ראובן מצא ברחוב סכום כסף גדול. הוא הכריז על האבדה וזכה לקיים מצוות השבת אבדה, כי הגיע אדם ומסר סימנים מדויקים על הארנק. אבל אז בעל הכסף אמר לו: "היו בארנק אלף ש"ל ואילו המוצא אמר: 'היו כאן רק חמש מאות ש"ל'. לראובן הנה לנו 'מוֹדָה בְּמִקְצָת', כי המוצא מוֹדָה בחלק מהתביעה של בעל הכסף. האם במקרה כזה המוצא צריך להישבע בבית דין? חז"ל תיקנו שלא, מפני שאנשים יחששו להחזיר אבדות אם ידעו שבסופו של דבר הם עוד עלולים להישבע בבית דין.

דף נ"ב: "הִזָּק שְׂאִינוּ נִיכָר"

על פי הדין אם אדם שבר את משקפי חברו, עליו לשלם לו את ערך המשקפים. ובכל זאת, יש מקרה שאדם מזיק לשני ועל פי דין תורה הוא אינו צריך לשלם לו. מקרה זה מכונה "הִזָּק שְׂאִינוּ נִיכָר".

דוגמא לכך: גִּדְעוֹן הוא כוהן ויש לו תרומה בביתו. תרומה מותר לאכול רק כשהיא טהורה, אם היא טמאה אסור לאוכלה. והנה, נכנס אדם לביתו, החזיק בידו שרץ מת והניח אותו על תפוזים של תרומה. במקרה כזה התרומה נטמאה ועכשיו אסור לאכול אותה. גִּדְעוֹן רצה לתבוע את המזיק לבית דין, שישלם לו את שווי התפוזים שעכשיו אינם שווים כמעט כלום, אך בית הדין אמר לו: "המזיק פטור". מדוע? כי הִזָּק אינו נִיכָר, שֶׁהָיָה לֹא רוֹאִים עַל הַתְּפוּזִים שֶׁהֵם טְמֵאִים, וְלֹכֵן בְּמִקְרָה כְּזֶה הַמְּזִיק פְּטוּר. כך הוא מדין תורה. אֲבָל חֲז"ל תִּיקְנוּ שְׂאֵם אָדָם עֹשֶׂה בְּמִזִּיד הִזָּק שְׂאִינוּ נִיכָר - הוּא חַיֵּב לְשַׁלֵּם, כְּדִי שְׂאֲנָשִׁים רַעִים לֹא יִזְקוּ לְאַחֵרִים בְּכַנְיָהּ וְיִהְיוּ פְּטוּרִים מִתְּשׁוּלָם.

דף נ"ג: מֵאֲכָל טְבוּשָׁל בְּשֶׁבֶת

אדם העמיד סיר על האש וביישל אוכל בשבת. אחר כך עברו בו הרהורי תשובה והוא הצטער ביותר על מה שעשה. קעת אין הוא יודע אם מותר לו לאכול מן המאכלים שביישל. מה הדין?

ובכן, זה תלוי. רבי יהודה סובר כי אם הוא בישל במזיד - לעולם אסור לו לאכול מן המאכלים הללו, אבל, אם הוא בישל בשוגג, מפני ששכח באותו זמן שבשבת אסור לבשל, כך הדין: בשבת עצמה אסור לו לאכול את התבשילים, אבל אחרי שבת מותר לו. ואילו אחרים הרוצים לאכול ממאכל זה יכולים לאכול ממנו הן אם בושל במזיד והן אם בושל בשוגג, כי רק את בעל העברה קנסו חז"ל שלא יאכל ממנו לעולם אם בישלו במזיד.

דבר תורה

חלוקת הארץ לנחלות נעשתה ע"י גורל: "אך בגורל יחלק את הארץ". ניתן היה לחשוב כי מדובר כאן בחלוקה שרירותית, כמו הגרלה שבה כל אחד זוכה במה שיוצא בלי קשר למה שהוא צריך ולמה שנכון ומתאים לו. אולם, הפרשנים מסבירים שהגורל משמעותו שהחלוקה נעשתה על ידי החלטה אלוקית מן השמים: **"שנתחלקה ברוח הקודש"**.

כשם שבעולם הבוטניקה - יש מקומות גידול המתאימים לצמח זה ומקומות המתאימים לצמח אחר, כך גם בארץ עצמה - לכל שבט יש את המקום הנכון לו, בו הוא יכול לבטא את עצמו בצורתו השלמה. לכן היה הכרח שחלוקת הנחלות לא תהיה רק בהחלטת בני אדם, והיה צורך לשתף בה את הסיוע האלוכי, המתבטא בגורל אותו הטילו כדי לתת לכל שבט את מקומו.

חידה!

לפניכם שמות של בנות. חברו בין השמות לבין משמעותם:

1. עידית
2. קציעה
3. אדווה
4. שוהם
5. סהר

א. ירח

ב. גל קטן

ג. אבן יקרה שהייתה בחושן

ד. צמח ריחני ששימש בקטורת

ה. אדמה משובחת

(א-5, ב-4, ג-3, ד-2, ה-1: ט"ז ט"ח)

שאלות השבוע??

1. מה זה "זיבורית"?

2. מדוע משיב אבדה לא צריך להישבע שלא לקח?

ממנה?

3. האם מותר לאכול תבשיל שבושל בשבת?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.*בפיקוח רואה חשבון

